

NAŠE HLASY

INDEPENDENT CZECHOSLOVAK WEEKLY—NEZÁVISLÝ ČESKOSLOVENSKÝ TYDENÍK

Saturday, November 30, 1963. Ottawa, and for payment of postage in cash. Authorized as second class mail by the Post Office Department. No. 46 (344.) Vol. IX

Member of:
DIRECTED BY EDITORIAL BOARD
published weekly by "Our Voices" Pu-
blishing Co., 1255 Queen St. W., Toronto.
Phone 6-2135. — Printed by Litera Printing
Toronto. — Subscription: Canada
\$ 4.00, all other Countries: \$ 5.00

Ján Papanek

NÁVRAT K STUDENEJ VOJNE

Všetko nasvedčuje tomu, že tento rok bude končit v ovzduší mezinárodního napnutí, stejně ako bol zahájený i keď stretnutie vojenských síl medzi Sovietmi a Západom sa nezdá byť tak akútne. Behom roku potrebovali Sovietsi určitý oddych v svojej výbojnej politike, hlavne z dôvodov vnútropolitických, hospodárskych ťažkostí a napnutia s komunistickou Čínou a Západ im ho poskytl v nádeji, že sa umiernenia. Učinil tak bez akýchkoľvek záruk i keď bol v minulosti toľkokrát podvedený a sklamaný. Snád súdiť, že takzvané moskovské ovzdušie, ktoré začalo byť propagované po uzavretí smluvy o omedzení nukleárných pokusov, potrvá. Niet sice pochybností, že predstavitelia slobodného sveta sú presvedčení, že sa komunisti nezmenia a v politike výboja a pochovávania slobodného sveta neustanú, ale prakticky z toho nevyvodzujú potrebné dosledky.

Hospodárskej zbrane-aká sa naskytla predajom obilia komunistom-nebolo využité k politickým zárukám, a Sovietsi sa vracajú k osvedčenej taktike znepokojovania. Prejavuje sa to zvýšenou špiónážou vo Spojených štátoch, ku ktorej používajú Sovietsi svojich imunitou chránených ľudí, znepokojovaním a zastavovaním spojeneckej dopravy medzi Berlínom a západom, vyvolávaním špiónážnych afer ako je zatvorenie ameického profesora Berg-hoorna.

V posledných dňoch sa to prejavuje aj zvýšenými slovnými prestrelkami v jednaniach Spojených národov, kde Sovietsi zvyšujú útoky proti západnému Nemecku a zástupcovia Spojených štátov, Francie i Anglie sú z dôvodov solidarity nútení na ne reagovať.

Verejnosti sa sice nahovára, že terajšie zasadanie Valného zhromaždenia je veľmi kludné, ale v skutočnosti to vri. Finančovanie organizácie nie je na trvalo zaistené, ale dosledky z toho nie sú vyvodzované. Politicky sa Valné zhromaždenie skoro z poloviny zaoberá iba vymýšľaním spôsobov ako vylúčiť zo svojho stredu Južnú Afriku a Portugalsko. Prejednáva sa problém rasovej diskriminácie, kde sa požaduje "absolútna priorita" a problém náboženskej diskriminácie, politickej diskriminácie, problém sebaurčenia neafričských zemí a potlačovanie ľudských práv, ostávajú na mŕtvom bode neriešené.

Slepého a pre budúcnosť Spojených národov nebezpečného nacionalizmu nových štátov Sovietsi dobre vyzožívajú a Západ pri hlasovaniach o týchto problémoch ostáva skoro stále v menšine. Prakticky sa to prejavuje aj pri voľbách do najvyššieho politického orgánu — Bezpečnostnej rady — kde po jedenástich bezvýsledných hlasovaniach Západ ustúpil a dovoil, aby sovietsky kandidát, komunistický Československého bolo aspoň na jeden rok zvolený do Bezpečnostnej rady.

Koncom roku 1947 zabránili Sovietsi zvolenie Československa do Bezpečnostnej rady, pretože namali príslub jeho plnej poslušnosti a potom už nebolo volené, pretože je na jej programe obvinenie z náčelného sovietskeho podporovaného prevratu proti československým demokratickým ustanovizniam.

Po dlhých rokoch mlčania sa tohoto bodu programu Bezpečnostnej rady dovoľával i zástupca Spojených štátov Plimpton, dna 11. novembra. Postavil sa proti návrhu komunistického Československa o "microvej koexistencii", podľa ktorého okrem iných ustanovení by sa mal petrifikovať aj terajší stav v strednej Európe — a hovoril:

"Po puči v Československu vo februári 1948, bolo v Bezpečnostnej rade predložené a tvrdené, že menšina sa zmocnila, vlády, porušila ústavu a parlamentné ustanovizne na základe skutočnej a sľúbenej pomoci zástupcu cudzej vlády (sovietskeho Zorina) v Československu. Kapituluácia československej vlády bola podľa obvinenia privedená hrozbami použitia násilia, moci, proti, politickej neodvislosti a územnej integritate, porušujú ustanovenia čl. 2, par. 4 Charty. V smyslu tohoto obvinenia bolo zadané vyšetrovanie podľa čl. 34 Charty. Dvojím vetom Sovietov tomu bolo zabránené. Väčšina v Bezpečnostnej rade bola jasne toho názoru, že obvinenia ukázali-prima facie-pripad porušenia povinností v mezinárodných stykoch a že Rada by hneď mala použiť svojej autority vec vyšetriť."

Po dlhých rokoch prichádza Západ k názoru, že v prípade Československa urobil chybu, keď napriek sov. vetu netrval na vyšetrovaní. Dúfame, že túto svoju slabosť z roku 1948, postupne napravi.

SOUTĚŽ V KRESLENÍ NA NÁMET 'VÁNOCE V ČESKOSLOVENSKU'

Soutěž Dámského Odboru se opět setkala s úspěchem. Obdržely jsme mnoho obrázků a tyto byly oceněny hlavně dle originality. Záleželo nám na tom, aby obrázky nebyly kresleny dle předlohy, ale aby děti samostatně vyjádřily myšlenku vánoc.

Soutěž byla rozdělena na tři kategorie —

- I. Kategorie — 5 a 6 let
- II. Kategorie — 7, 8, a 9 let.
- III. Kategorie — 10, 11, 12 let.

Ceny vyhrály následující děti:

- I. Kategorie
1. Cena — Nora Bartiková — Burlington
- II. Cena — Linda Halouzko-va — Dallas, Texas, U.S.A.
- III. Cena — Petr Krška — Toronto

II. Kategorie

1. Cena — Stanley Vezner — Toronto
- II. Cena — Anička Lněničková — Maple, Ont.

- III. Cena — Norene Vlach — Scarborough, Ont.
- Zvláštní ocenění — Věruška Sevelková — Toronto.

III. Kategorie

- I. Cena — Mirek Patava — Toronto
- II. Cena — Astrid Vlach — Scarborough, Ont.
- III. Cena — Anička Střelcová — Toronto.

Všem dětem děkujeme za zaslání obrázků, těšíme se velmi z jejich zájmu o naše soutěže a těšíme se, že příští rok opět dostaneme hodně vykreslů. Ceny budou odevzdány na Našem Bazaru v sobotu, 23. listopadu.

Ruth Petříčková, Předsedkyně, Dámský Odbor.

Přes rychle vzrůstající počet aut mnozí Evropané zůstávají věrni bicyklům. Na jaře příštího roku bude otevřena dráha, rezervovaná jen pro cyklisty, měřící téměř 1.000 km. Její počátek je v Dánsku a konec je v Belgii.

PRESIDENT KENNEDY ZAVRAŽDĚN

AMERIKAN S RUSKÝM OBČANSTVÍM OBVINĚN Z VRAZDY

Josef Čermák

Atentát na presidenta je jednou z nezáviděníhodných amerických tradicí. Téměř všichni američtí vůdci byli vybráni za terč politickými fanatiky anebo jinak úchylnými osobami. Čtyřikrát v posledním století americký prezident zemřel násilnou smrtí. Čtvrtým byl John F. Kennedy. Zemřel ve věku 46 let. Z vraždy byl obviněn bývalý člen americké námořní pěchoty, který žil řadu let v Rusku a přijal sovětské občanství.

Zesnulý prezident dostal do vínku mnoho vzácných darů: fyzickou přitažlivost, brilantní mozek, odvahu a zámožné rodiče. Vystudoval práva na harvardské universitě, vyznamenal se statečností v druhé světové válce, stal se senátorem a posléze prezidentem Spojených států. Je-li pravdou, že bohové odvolávají z

lidské scény své miláčky v raném věku, pak Kennedyho předčasná smrt je jen dalším důkazem, že byl vpravdě jejich vyvolencem. I kdyby nebylo jeho tragické smrti, jež ho poznamenala lidskou nesmrtností, Kennedyho místo v historii by bylo zajištěno. Během tří roků v Bílém domě dokázal, že patřil k rodu státníků. Jeho rozhodnutí v kubánské krizi minulého roku, jeho plán na přetvoření Jižní Ameriky, jeho úsilí o vytvoření a posílení atlantického společenství a především jeho odvažný boj za rasovou rovnost ve své vlastní zemi nesou punc lidské i politické velikosti.

Spojené státy ztratily velkého presidenta. Svobodný svět ztratil svého nejpřednějšího vůdce. Naše tragická — a chceme doufat ne zcela marná země — ztratila velkého člověka.

ZA KOHO JE ČSSR V RADĚ BEZPEČNOSTI

Pozorovali jsme v New Yorku věc křiklavě bezvýznamnou: Jak československý komunistický režim byl vybrán, aby po jeden rok i on vysílal svého zástupce do Bezpečnostní rady Spojených národů, politicky nejsilnějšího orgánu světové organizace. Světový tisk si toho povšiml z jediného důvodu: po nějakou dobu trval spor, jak nejlépe vyhovět Chartě, která žádá obsazení volných míst podle zásady o rovnoměrné geografické reprezentaci. Nakonec bylo dosaženo dohody, že Československo se o dvouleté období rozdělí s Malajsií, rok jeden, rok druhý. Volba byla pak formalitou. O tom, jaký význam může mít pro práci Bezpečnostní rady československá účast, nikde nepadlo ani slovo. Nikomu na tom nezáleží. V tomto směru — nic se nestalo.

Ovšem: už dříve, mnohokrát v posledních patnácti letech, všelijací delegáti hovořili jménem Československa k poloprázdným sálům Spojených národů; k těm, kdo zůstali u stolů, a protože se nic nedělo, pilovali si vlastní projevy nebo četli noviny. Toto, po dlouhý čas, bylo jakási samozřejmá; až v této době rozličných změn hluchý zvuk jména Československa zase zazní. Člověk nejen že se znovu ohlíží do historie československého vlivu na světovou politiku; nejen že opět váží československý potenciál na mezinárodním fóru; náhle se také ptá na československé možnosti jiných a důstojnějších cest.

Před třicetiletí lety, také v listopadu, shromáždění Společnosti národů se po prvé scházelo ve starém Reformsálním sále hotelu National Zenev. Francis Paul Walters, jeden z nejlepších historiků Společnosti národů, v podrobném líčení toho začátku popisuje i ty, kdo přinášeli do světové organizace skutečný politický vliv — a Československo je mezi prvními. Třicet lety rok byl ve Společnosti národů také rokem smlouvy o vzájemné pomoci, jednoho z vlivných dokumentů, který jen proto politický nepřehlé, že sahá daleko před svou dobu. Tisk zaznamenal tehdy a historikové později, že práce na smlouvě byla možná pouze díky

britskému Cecilovi, Francii a československému Benešovi. Krátce poté Beneš jako československý delegát se stal členem Rady. Předchůdce dnešní Rady bezpečnosti. Světový tisk v detailu rozebral československému Benešovi. Krátce může ovlivnit další politický vývoj a historie má zapsáno, že ho. Ještě později, jehož hlavní Rady byl formátů velmocenského. Ještě později, jehož hlavní smysl je dnes vtělen do charty Spojených národů ženevský protokol o mírovém řešení mezinárodních sporů, o arbitráži, bezpečnosti a odzbrojení. V návrhu a celém jednání bylo nápadné "o němž více než o kterém jiném evropském zahraničním ministru platí, že přesně věděl, co chce, a že všechno co chtěl bylo v plném souladu s cílem Společnosti národů." Pak v pětaticátém roce Beneš byl zvolen předsedou Shromáždění, období dnešního Valného shromáždění. A zase to nebyla jen formalita: "Shromáždění nemohlo vybrat moudřejší a lépe", shodoval se tehdy tisk i zahraniční ministerstva všech slušných zemí.

Jistě tu hrál svou roli fakt, že Československo zastupoval právě Edvard Beneš, muž na poli mezinárodní organizace nad jiné schopný. Ale daleko víc znamenala posice Československa a respekt, který československá politika tehdy vzbuzovala v celém světě. Ve Společnosti národů byli i jiti schopní diplomaté a vynikající lidé. Na příklad italský Scialoja, státník nad jiné vzdělaný a bystrý a upřímně oddaný Společnosti národů, ale představující fašistickou vládu — a tudíž muž bez vlivu a nakonec i bez respektu.

Rozdíl v československé posici tehdy a dnes je nedozírný. Není to jen tím, že Československo má dnes komunistický režim, jaký se tolika národům z duše nelíbí. Je to hlubší pokles: když nedávno David povstával, aby promluvil ve Valném shromáždění, i sovětský Gromyko povstal — a odešel. Partrně si ještě pamatoval, co sám dříve řekl.

A není to jistě ani otázka československého potenciálu na mezinárodním fóru. Geopoliticky je Československo tak v srdci Evropy jako bylo vždy — a víc: v

TORONTO SE ROZLOUČILO S DONALDEM D. SUMMERVILLEM

Oblíbený starosta oběti své povinnosti

Donald D. Summerville měl jednu tížďost v životě: stát se torontským starostou. Jeho práci se spínalo, 1. ledna 1963 se Summerville ujal úřadu. Zastával ho necelých 11 měsíců. V den své smrti hrál hokej ve prospěch oběti italské tragedie. Při hře se mu udělalo nevoľno a o chvíli později byl mŕtev.

Donald Summerville byl velmi oblíbeným starostou. Otevřený a jednoduchý, tvrdý dřič a chytrý politik, zesnulý starosta měl mnoho přátel mezi všemi skupinami torontského obyvatelstva. Jeho pohřbu se zúčastnilo přes 30.000 občanů.

ZE SVĚTA

V Sovětském svazu byla teprve nedávno odstraněna poslední socha J. Stalina — a to v městě Tiflis v republice Georgie.

Houbaři v Československu našli lanýž, který vážil tři a půl kilogramu.

ROZNÉ ZPRÁVY

Ve španělské africké kolonii Rio de Oro poblíž osady Villa Cisnero bylo nalezeno dítě, které bylo vychováno gazelami.

Črední nařízení v Bamako na řece Nigru, Afrika: Při žádosti o sňatek, rače odevzdat 30 ořečů kola své budoucí tehyni.

Jistěm smyslu je v srdci světa, na hranici sovětské oblasti stejně jako oblasti atlantické. Hospodářský potenciál bezpochyby vzrostl, i když je dnes do jisté míry nevyužit, do větší využití chybí, a do největší míry zneužíván. Mocensky — i v mocenském potenciálu je relativně malé Československo v popředí. Československá zbrojní výroba vzbuzuje respekt kvalitou i obsahem, ale politicky budi pravý opak: její výrobci jdou všelijakými cestami všude tam, kde je neklid, do Afriky a do Asie, ale také diktatury na Haiti. Často je nutno skrývat, kde byly vyrobeny. V době, kdy mezinárodní jednotky Spojených národů v nejedné oblasti musí střežit klid a kdy československé zbraně by mohly účinně sloužit většímu míru, zatím slouží jen malým válkám. Potenciál československého vlivu na světovou politiku tak nezmizel, jen respekt vyprchal, a zbývá jediná otázka: co by se mohlo reálně změnit v celém tomto obraze v dnešní době změn.

Snad jen velmi málo. Československý režim je stále satelitní režim. Nikdo na světě si nedělá iluze, že Novotný by mohl zatřít, aby od zítřka jeho vláda podporovala třeba mezinárodní jednotky Spojených národů nebo jeho delegáti hlasovali ve světové organizaci se západem a neutrály, kde s nimi Moskva nehlasuje. Ale stejně tak si svět všimá, jak různé režimy sovětského bloku, satelitní režimy, už byly schopny ziskat tu a tam větší místo k vlastnímu pohybu. Rumunsko ve své obchodní a hospodářské politice. Polsko v mnoha oblastech. A Maďarsko, i Kádárovu Maďarsko. Není celkem pochyby, že škála přísné sovětské kontroly nad činy satelitních vlád se alespoň v něčem zúžila; že byla vystavena tlaku, který tu a tam olámal její hrady. Po jistou dobu snad bylo nutno přijímat jako fakt, že československý režim se nemůže chovat jinak i kdyby chtěl — ale dnešek klade za tento fakt otázku. V této nepochybně ještě velmi úzké prostoro, kterou satelitní země sovětského bloku získaly k samostatnějšímu pohybu, začíná dnes svět měřit rozdíly mezi jednotlivými režimy, státy a národy. A tady někde také začíná cesta, na které Československo zůstává pozadu — cesta k mezinárodně i politickému respektu a k respektu nejen na západě a mezi neutrály, ale i v Moskvě; tam, ostatně, je ho dosud nejméně.

ZPRÁVY OTTAWY

OSLAVA 28. října 1918

Byla uspořádána odbočkou Čs. národního sdružení v Ottawě v sobotu dne 26. října v sále hotelu Talisman, za četné účasti členů odbočky a členů tělocvičné jednoty Sokol Ottawa. Oslavu zahájil předseda Ph. Dr. Boris Čelovský. Ph. Dr. Jaroslav Bouček představil slavnostního řečníka básníka Miloslava Zlámalu z Toronta a jeho paní, Jaroslavu Zlámalovou, která recitovala jednu z jeho básní opravdu vroucně a pociťeně.

Skvělý projev slovenského básníka Miloslava Zlámalu, který své básně píše stejně dobře v češtině jako ve slovenštině, byl jedinečným, statečným vyznáním věrnosti k československé jednotě, k československému národu v duchu sv. Martinův deklaráce z 30. října 1918 a v duchu gen. M. R. Štefánika. Zlámalův projev měl být vydán tiskem a jak v poděkování za jeho projev Ota Hora zdůraznil, měl by být slyšen všemi Slováci pro svou nekompromisnost a jasnost ve věrnosti k zásadám, z nichž ČSR. zrodila.

V minuleckém pořadu oslavy paní Cardová z Montrealu zazpívala dojemně několik písní ze skladeb Smetanových a Dvořákových za doprovodu br. dr. Františka Steina z Montrealu, který kromě toho mistrně zahrál na piano několik Smetanových skladeb. Tato velmi zdařilá a důstojná oslava byla zakončena zapěním národních hymen a byla uesmírnou vzpruhou po další práci zejména v úsilí o zachování svobody a znovudobytí svobody ujařmenému čs. lidu, jemuž není dopřáno vyjadřovati svobodně své tužby.

DIRIGENT WALTER SUSSKIND V OTTAWĚ

Torontský symfonický orchestr zavítal dne 12. listopadu do Ottawy, kde v plně obsazeném sále Capitolu, za řízení krajana Waltera Susskinda zahájil koncert předehrou k Smetanově ope-

ře "Prodaná nevěsta". — V orchestru hraje i řada našich krajanů, mezi jinými jako virtuosi na housle Karol Dobias, narozený na Slovensku a skvěle se uplatňující v Kanadě i jako solista. — Kromě skladeb Smetanových, Mozarta, Somerse, a Debussyho, orchestr hrál i Beethovenovu Symfonii č. 7. — Oba anglické ottawské deníky a francouzský deník přinesly o koncertě a výkonu dirigenta Waltera Susskinda vesměs příznivé kritiky a ve referátech zařadily Torontský symfonický orchestr před montréalský.

VYZNAMENÁNÍ NAŠI STUDENTCE JITCE BOUČKOVÉ Z OTTAWY

Kanada prožívá horečné diskuse v tisku, na televizi, v rozhlasu, v parlamentě o zrovnoprávnění francouzského jazyka a kultury s anglickým jazykem a kulturou. V hlavním městě francouzské provincie v Quebec City konala se studentská konference o této otázce. Z ottawské Carleton University na tuto konferenci byli vysláni dva zástupci-studenti, zvolení profesorským sborem. Jedním z nich byla zvolena Jitka Boučková, studující B. A. na Carleton University, která ovládá anglický, francouzský a český jazyk. Je to skvělé uznání a vyznamenání jejím schopnostem a výchově, kterou ji dali naši obětivi krajanští pracovníci — manželé Boučkovci. — Jitka Boučková po týdenním pobytu a konferenci v Quebec City

SOKOL OTTAW

Tělocvična jednotka SOKOL v Ottawě zahájila svá denní pravidelná cvičení v říjnu nejprve v tělocvičné střední škole Rideau a v listopadu v městské škole Cardinal Heights. Je to nejmenší kanadská jednota ustavená v jubilejním sokolském roce 1962 a účast na cvičení se pohybuje mezi 9—15 členy.

PRAHA A TURISTÉ

Čs. hospodářství se ohlíží po možnostech získání deviz a jeho znak zaujala jedna z dnešních nepřímých forem vývozu, kterou je zahraniční turistika. Čs. úřady již učinily první opatření k rozšíření zahraniční turistiky a povolily vydávání zvláštních viz pro Rakušany, která jsou vystavována během 48 hodin a platí pro weekendové návštěvy Bratislavy a okolí. Zpráva ovšem nic neříká o podobném usnadnění návštěvy pro Čechoslováky.

Několik čs. listů se rozepsalo obecně o možnostech rozšíření turistického průmyslu a dospělo ovšem k závěru, že pro tuto formu získávání cizích deviz musí být nejprve vytvořeny podmínky, které si vyžadují značných investic. Rudé právo píše, že "loni navštívilo Československo bezmála 700 tisíc cizinců", zatímco do Itálie, Rakouska nebo Španělska "jezdí ročně milióny turistů... a příjmy z této oblasti národního hospodářství jsou podstatnou položkou národního důchodu." Rudé právo pak uvádí o možnostech podílení zájmu o Československo v zahraničí a konstatuje, že "naši země navštíví asi desetina počtu zahraničních turistů, přijíždějících ročně do mnohem menšího Rakouska". Přitom "příjmy na jednoho cizince jsou zatím u nás asi poloviční než v Itálii, Rakousku nebo Švýcarsku".

Příčiny této smutné bilance vidí Rudé právo správně v tom, že se turistickému průmyslu v Československu nevěnuje patřičná pozornost a že zařízení neodpovídají poptávce a požadavkům zahraničních návštěvníků. Jen několik desítek čs. hotelů může sloužit zahraničním návštěvníkům a ve světověznámých čs. lázních bylo letos jen 9.000 zahraničních pacientů. "S rozvojem turistického ruchu souvisí i rozšíření benzinových a servisních stanic, opraváren, půjčovna automobilů, výstavba motolů, tábořišť pro motoristy, budování lanovek a vleků. Tyto investice jsou přirozeně omezeny možnostmi našeho hospodářství", poznamenává k tomu strážlivé Rudé právo které se zmiňuje i o úrovni železniční a autobusové dopravy, čistotě a vzhledu obcí a kultuře všech služeb.

Rudému právu je třeba v této souvislosti připomenout jednu další významnou podmínku získání zájmu zahraničních návštěvníků. Zahraničním turistům musí čs. režim nejprve zajistit nejen dobré hotely, ale i osobní bezpečnost. Budou-li čs. úřady svévolně zatýkat cizí státní občany jako se to stalo v případě švédského příslušníka Ludvíka Hujky a posílat je na tři roky do vězení pro domnělou špionážní činnost, které se Ludvík Hujka podle zprávy ČTK zřejmě ve skutečnosti ani nedopustil, budou v Praze moci počítat zahraniční turisté i nadále na prstech jedné ruky.

HOLD ČESKÉHO BÁSNÍKA SHAKESPEAROVÍ

Osudy Vladimíra Holana.

J. Petříček

Básník, o němž se znovu hodně mluví v Československu i mezi námi, je Vladimír Holan. Objevilo se, že mu bylo krávděno, jestliže se o něm psalo jako o dekadentovi a formalistovi. Holan byl násilně umlčen po dobu více než deseti let. Při nedávném rozhovoru se zástupcem Zemědělských novin J. Ledererem Holan řekl něco o své práci v době stalinismu a období, jež bezprostředně následovalo: "V letech 1949—56 jsem pracoval na větší skladbě Noc s Hamailetem. Považuji Shakespeara za největšího básníka všech dob a byl bych rád, kdyby tato moje drobnost vyšla jako hold jeho geniu, který bude příštího roku slaven po celém světě." Holan otevřeně zodpověděl dotaz reportérů, týkající se období před 1949. Holan tehdy totiž byl naivním obdivovatelem Sovětského svazu, což vyjádřil v několika sbírkách básní. V jedné z nich se díval alšovským okem na přicházející mlodíče osvoboditele. O této době píše: "Byl jsem tehdy nadšen. Všechny ty tři knihy jsem psal s láskou." Holan nikdy nevystupoval na veřejnosti. Bylo zřejmé, že se s ním setkat. Nikdy nezapomenu na kulturní odpoledne uspořádané při katolických intelektuálů v refektáři domniškanského kláštera u sv. Jiljí na Starém městě. Přítomni byli i František Halas a Vladimír Holan. Čas se připozdíval. Svobody jsme měli vyměřeno už jen na měsíce a týdny. Holan mluvil o

poesii, která je jakousi anténou řeči národa. Má zachycovat nejmenší záchvěvy a tlumotit je. Za několik měsíců už po psaní jsem v některých novinách četl Holanův list básníkům a spisovatelům na západě. Zde nebylo něco s tou anténou v pořádku. Bledé děti hrající si v pražském parku v mladém slunci mají ohroženou budoucnost, jen protože někteří spisovatelé na západě nechtějí věřit, že se v Československu nic nestalo po komunismu. tiskem pučí a že jsou ochotni věřit klevetám o lidové demokracii. Nemohu nyní přesně citovat, ale mohu říci, že nikdy Holanův ethos a pathos nebyly dale od svého cíle. Možná, že právě někdo z dětí, které inspirovaly Holana v březnu 1948 k útokům na západ, dorostl v mladém muži či ženy, jejichž jediná možnost protestu, byla tichá manifestace pod Petřínem u pomníku básníka Máje. Holan v nedávném rozhovoru říká, že co ho bořilo u srdce, byl sovětský proces proti Anně Achmatové. Škoda že to nebyl tehdy osud vlastního národa, který by ho býval pobouřil k této bolesti. Avšak nemá už smyslu vyčítat Holan spáchy, dostatečnou daň za své omyly. "Jsem básník, což je krutý osud!" řekl nedávno. Autor "Vanuti", "Obhlouku", "Snu", "Terezky Planetové" a jiných skladeb je příliš velkým zjevem v současné české literatuře, aby zůstal nadále opomenut.

SVĚTOVÝ KONGRES LÉKAŘŮ V NEW YORKU

Neúčast Československa

"Poslední úspěchy medicíny jsou přímo zázračné a pozvání kongresu jsem přijal s pocitem hrůzy a obdivu, které chovám k světové lékařské organizaci" — to byla úvodní slova Lyndona B. Johnsona, vice-presidenta Spojených států, na zahájení Světového kongresu lékařů v New Yorku a to je také smysl a motto tohoto sněmování.

Delegáti Světové lékařské asociace, která má v 57 zemích na 700.000 členů se sešli v americké metropoli k týdennímu odbornému rokování. Přijeli zástupci Evropy, Jižní Ameriky, Afriky a Asie. Z komunistických zemí jenom Jihoslovanskí lékaři si uvědomili, že mohou ve Spojených státech něco nového vidět a něčemu se přiučit. Z Československa nepřijel nikdo. Snad také proto, že mezi jinými úkoly Světové asociace lékařů je podle statusu také ochrana a upevňování svobody, která je nezbytná k účinné a úspěšné lékařské praxi. Jinak se organizace stará o zvýšení standardu lékařské výchovy a zdraví, organizuje lékařská shromáždění a řeší mezinárodní problémy medicíny a konečně je mluvčím lékařů v světových or-

ganizací, které se starají o lidské zdraví a lékařskou péči. Kongresu se nezúčastnil kromě Jihoslovanských žádný ze států za železnou oponou. Důvody, i když se zdají na první pohled jenom formální, mají hlubší kořeny. Světová lékařská asociace byla založena v roce 1947 s tím, že jejími členy se stanou jednorázová národní sdružení lékařů se soukromou svobodnou praxí. Z komunistických zemí jediné v Jugoslávii mají lékaři svobodnou organizaci a smějí provádět i soukromou praxi. Proto se mohli jugoslávští lékaři zúčastnit kongresu. Tím že byla zrušena soukromá praxe a tím lékařská svoboda, je překážkou tomu, aby se naši lékaři podíleli na výhodách, které zdravotnictví skýtá Světová asociace lékařů.

A tak se znovu klade otázka: Proč nemají i u nás lékaři alespoň takovou volnost, jako v Jugoslávii?

V Kenyi se ministři nemohli dohodnout o národní hymně. Nakonec děti rozhodly o výběru národní hymnou Kenye se stala ukolébavka kmene Pokomo.

ZE SVĚTA

Podle oficiální statistiky jen 42 procenta kubánských dětí ve věku mezi 7—17 léty navštěvuje pravidelně školu. Nepravidelnou školní docházku rodiče omlouvají tím, že nemají pro děti obuv. Ve skutečnosti prý lid tímto způsobem projevuje svůj odpor proti komunistické indoktrinaci mládeže v kubánských školách.

Zed hanby v komunistické části Berlína hlídá téměř deset tisíc východoněmeckých vojáků. V západním Berlíně pořádek kolem zdi udržuje jen 460 členů pohraniční stráže.

Dárkové balíky, které kubánští úprchlíci, žijící ve svobodném světě posílají svým příbuzným v Kubě, jsou kubánskou vládou zabavovány a jejich obsah (potravin, šatstvo) je poslán do středisek, které pečují o oběti hurikánu Flora.

PODIL SATELITŮ

Doknčení se st. 3.

střední a východní Evropě nepřesvědčí o opaku, neškrtají předem možnost, že mezinárodní postup satelitních zemí může být v tomto období v nejednom směru odlišný od postupu sovětského, buď horší, nebo lepší.

V tomto smyslu je dnes z amerického pohledu odpovědnost za mírovější vývoj rozložena šiteji, než jak byla loni odpovědnost za válku.

President Sukarno zakázal tančení "twistu", který nazval divokým západním tancem. V řech k několika tisícům studentů podotkl, že v indonézké kultuře pro "twist" není místa. Pro výstrahu nechal zatknout studenty, který připravoval slavnost, na které největší atrakcí mělo být tančení "twistu".

— LT —

NEZNAMÉ MEXICKÉ ČARODĚJNICTVÍ

Václav Lásk

Ačkoliv uplynulo několik století od zavedení křesťanství a evropské civilizace do Mexika, udržují se ještě živé u mnohých kmenů od dob před jeho dobytím španělským konkvistadorem Cortezem různé druhy čarodějnictví a jeden z nich u kmene Otomí ve středním Mexiku je zajímavý tím, že čaroděj užívá ve výkonu svého "povolání" figurek nebo loutek, vyrobených z papíru, dělaného ne nějakou moderní továrnou, nýbrž primitivním vlastním způsobem připomínajícím původní čínský proces užití bambusových vláken k jeho výrobě. V Mexiku užívá se k tomuto účelu kůry stromu jánote, která se napřed namluče, aby změkla, a pak se na dřevěném bloku roztírá, až se vlákná spojí v soudržnou plochu, která po vyschnutí dává slušný papír, třebaže ne pevnosti moderního, ale dostatečně silný k zhotovení loutek, které čaroděj dovádě velmi zručně vyt-

vořit, ubrusů větších, menších a pod.

Hlavní způsob však je, že z něho vystřihuje figureky nebo panáčky, aychom je tak snad nazvali, přeložením papíru na dvě poloviny, z nichž, jako děti u nás vystřihovali podobným způsobem figurey a různé obrazy z novínového papíru, takto vykrouží figureky s přesnými polovinami různých bužků nebo pánů bananu, bobu, pálivé papriky zv. chile, kávy, medu a jiných plodů, které mají dát hojnou úrodu těchto výrobků, zejména tam, kde dosud nic nerostlo. Podobají se figurkám z hlíny, které se v jiných krajích zakopávaly do polí k témuž účelu.

Tito panáčekové mají primitivní lidskou podobu se zdviženými rukama, ale z celého těla jakoby vyrůstaly po stranách větve, na nichž visí zmínčené plodiny. Jsou též vystřižné obarveny na, př. pán bobu je zelený a visící lusky jsou

čialové, bužek kávy je zelený s červenými kulíčkami, v nichž zraje zrno, pán chile je modrý a plody červené a pod. Viděl jsem je obyčejně pouze jeden ve vsi, je zároveň lékařem, což jako knězem a není obáván, nýbrž považován za velkou zručnost a znalosti. Jeho vědomosti i "úrad" přechází pak obvykle na syna.

Jeho mluvení má účinný život v osadě šťastnějším, produktivnějším a prostým všech životních starostí; dobrý čaroděj přivolá dešť, zabráni špatné úrodě, nešťastnému manželství nebo možné nehodě, zažene nemoc a zlé duchy, poradí v lásce, vyléčí záletného muže i nemoc a pod.

Když na př. je někdo uhranut, navštíven zlým duchem, viděl špatné znamení, má velkou bolest, strach neb jiné neblahé duševní stavy, zakročí čaroděj očistnou ceremonií, při níž užívá příslušné bužky, jejichž figureky jsou vystaveny na nízkém lešeníku z větvi a spočívají na pokrýnce z tohož papíru, aby přispěli na pomoc. Bužkové dobrí jsou boží a naopak zlí duchové, kteří se mají

vyhnat, jsou obutí ve vysokých botách, jako španělští konkvistátoři. Tak se mísí již původní tradice s vlivy modernějšími, podobně jako je i figurka čerta, nebo bloudícího věčného žida, ba užívají se někdy i křesťanští svatí.

Při obřadu hraje i hudba, bubny, kytary a housle, a jsou obětována malá zvířata hlavně kuřata, aby jejich krev sesílila účinek, a je páleno kadidlo.

Jedná-li se o nemocného, natírá jej čaroděj "potravou bohů", sméší z vajec, kadidla a krve obětí, kterých bylo před tím použito v rituálu.

V jiném kraji je zas čaroděj usazen v lese blízko vesnice u pramene, a vyslechné přicházející o pomoc nebo radu, načech opakuje vodním bužkům vše, co mu bylo řečeno, a naslouchá, co mu povědí. Sdělí pak zadateli jejich radu, jaký lék je třeba dát nemocnému a pod., při čemž neopomene připomenout, že bužkové žádají na jedné výstavě tyto bužky kromě jiných výrobků z domorodého papíru a jsou opravdu velmi

vystižné a originální.

Kromě uvedeného slouží podobné loutky k jiným důležitým účelům, poněvadž čaroděj, který za svou pomoc kuře nebo vejce, případně jinou obět, vždy však přesně vidí, jaké je hospodářské postavení prositele, a podle toho mu vyměří obět.

Jsou i jiní čarodějové-brujos s jinými způsoby svého umění, ale to by nás vedlo příliš daleko. Můžeme jen v závěru říci, že mexické čarodějnictví-brujeria je celkem integritní částí vesnického života a jeho denním zvukem a tradicí, ale je jednodušší a přímější, není to černá magie, ani vášnivá vudu, jako na Kubě nebo Haiti, a je spíše odrazem prosté víry.

A konečně v té naší Evropě, kolébee křesťanství a civilizace, udržují se zvyky, nebo pověry, chytce-li, na př. o vánočních večerech, když se v domě, který má být v původních pohanských rituálech, vyzývají bohy úrody a jiné moci, a tak můžeme pochopiti i dnešní mexické čaroděje a viru v jejich kouzla.

KRISTIAN DOPPLER V PRAZE

Srpnové číslo vědeckého časopisu "Journal of the Royal Astronomical Society of Canada" přineslo zajímavý článek našeho krajanu Prof. Dr. Karla Hujera s názvem "Kristian Doppler v Praze". Článek Prof. Hujera je vlastně shlediskem jeho přednášky, kterou přednesl v Torontě dne 18. května letošního roku na vědeckém zasedání Královské Astronomické společnosti v Kanadě.

Nejmocnějším nástrojem v rukou moderního astrofysika je tak zvaný Dopplerův princip, pojmenovaný podle Rakušana Dopplera. A přece o vynálezci tohoto principu je poměrně málo známo. Pro nás Čechy je významné, že Doppler působil po léta v Praze. Letošní 110. té výročí jeho smrti, dalo podnět Prof. Hujerovi, aby seznámil kanadské hvězdáře a astrofysiky s životem jednoho z pionýrů vědy.

Podobně jako Mozart, Doppler se narodil v Salzburku, a byl donucen hmotnými poměry odejít z rodného města, aby našel útočiště v Praze, kde strávil svá nejšťastnější a nejpłodnější léta. Doppler učil po deset let na pražském vysokém učení technickém. Obýval dům na Karlově náměstí č. 3, který byl však později zbourán a na jeho místě postavena soudní budova. V Praze Doppler dokončil svá stěžejní díla, mezi nimiž pojednání "O barevném světle dvojhvězd a některých jiných souhvězdí nebeských" (1843). Doppler po prvé přednesl svůj názor o barevném světle dvojhvězd na zasedání Vědecké české královské společnosti v Praze už v květnu předešlého roku (23.5.1842). Zde poprvé oznámil své výsledky svých studií. Doppler zcela správně usuzoval, že tón zvuku se bude zdát vyšší, bude-li se jeho zdroj k nám blížit, a opačně, že se bude zdát nižší, bude-li se zdroj vzdalovat. Svůj náález odvodil číselně matematicky a jeho důsledky použil i v jiné sféře fyziky, v optice. Zhora jmenovaná publikace Dopplerova pojednává především, jak její název ukazuje, o použití objevčeného principu k studiu šíření světelných vln. Doppler byl tak prvním vědcem, který pochopil že vlnová teorie světla za-

hrnuje v sobě změnu v pozorované vlnové délce světla od daného zdroje. Některé jeho aplikace byly chybné, ale princip byl ve své podstatě správný. Tak se na příklad domníval, že rychle se přibližující hvězda bude se vyznačovat fialovým zabarvením, a naopak rychle se vzdalující hvězda bude mít stále červenější barvu. Musíme si však být vědomi všech poříz, které měl Doppler při svých pokusech. Spektroskopie byla v počátcích a fotografování hvězd bylo zcela neznámo. Dopplerův princip byl však potvrzen pokusy v oblasti akustiky a to nejprve v Holandsku. V oblasti optiky se Dopplerova objevu ujal Francouz Fizeau v pojednání z roku 1848. Od té doby obě jména byla spojována a jejich objevy doplňovány novými generacemi vědců, ale trvalo to téměř celé půl století, než spektroskopie překonalala své pionýrské období. Teprve astrofysikové našeho století mohli si plně uvědomit důsledky Dopplerova objevu, který doslova umožnil začátek úplně nové kapitoly v badání o vesmíru. Objev sám je zajímavým příkladem vztaahu mezi fyzikou a astronomií. Ani Doppler nebo Fizeau nevystoupili nikdy na hvězdárskou observatoř, ale použití jejich objevu mělo nejdalekosáhlejší důsledky v astronomickém badání. V podstatě Dopplerův princip umožňuje učit rychlost pohybu hvězdy prostorem, což je nesmírně důležitá informace pro studium složení naší mléčné dráhy.

Pro nás je potěšujícím vědět, že Dopplerova činnost byla oceňována v Praze již před uveřejněním jeho stěžejního díla. Už 1840 byl zvolen členem Královské české Učené společnosti. Při pětistém výročí založení Karlovy univerzity r. 1848 byl Dopplerovi touto univerzitou udělen titul Doktora filosofie honoris causa. Doppler tehdy právě dlel v Baňské Štiavnici na Slovensku jako profesor na Císařské a královské baňské akademii. Později působil ve Vídni. Zemřel v Benátkách v Itálii, kam se šel léčit k moři, roku 1853 ve věku 50 let. Léta strávená v Praze byla však nejdůležitějším i nejšťastnějším obdobím jeho života.

HLEDÁNÍ NOVÝCH CEST

Jak roste národní a sociální vědomí v Jižní Americe, její umělci jsou nuceni hledat nové formy, nové ideje, novou inspiraci. Už se nespokojují opěvováním budoucnosti kdesi na vzdáleném obzoru. Umělci tohoto nového typu jsou chronicky nespokojeni. Jsou uvědoměli, obeznámeni s kulturou jiných zemí a v mnoha případech vysoké vzdělání. Jsou vážnými osobnostmi ve svých zemích, protože téměř bez výjimky mají zájem o kulturní, politický a sociální vývin svých společností. Vědí příliš dobře, že reformy jsou na místě, a těmto snahám upsalí svá díla. Kritizují nemilosrdně, třebaže často nejsou sami s to najít nová praktická řešení. Jsou zásadně proti kolonialismu, ale uctívají všechno evropské a jsou značně ovlivněni jak kulturou, tak i životním stylem Severo-Amerického kontinentu. Umělecké uznání v Evropě anebo ve Spojených státech téměř vždycky přichází před uznáním v jejich rodné zemi. To ovšem neznamená, že by největší umělecké hodnoty v Latinské Americe imitovaly, nebo odvozovaly svou tvorbu z cizích vzorů. Třebaže hledají a nacházejí uznání především v cizině, jejich díla vyjadřují velice osobité, národní kulturní dědictví.

Na příklad José Maria Arquedas, jeden z vedoucích antropologů a spisovatelů v Peru, narozený a vychovaný mezi Indiány, třebaže píše dnes španělsky, vytváří typické peránský námet: "Čkosti", vznikající ze snahy přizpůsobit se městské civilizaci dvacátého století. Hlavními postavami jeho románů jsou Indiáni. Inkové nové generace, kteří emigrovali do Limy a jsou v novém prostředí vykořenění a zbláznění náboženství svých předků. Jsou to vesměs postavy, které se beznadějně zmitají v morálním a kulturním limbu.

Luis Heiremans je divadelní autor, narozený v Santiagu, v Chile. Studoval lékařství na universitě v Chile, herectví na Královské Akademii v Londýně, pracoval v různých divadlech v Londýně a v Bristolu. Dnes žije v Santiagu.

Ríká: Jihoameričtí divadelní autoři se dnes snaží najít vlastní realitu bytí. Je pravda, že často sice ještě používáme evropských vyjadřovacích způsobů, ale to je snad pochopitelné. Evropa ovlivňuje naši kulturní tvorbu již od dob kolonizátorů. Já na příklad jsem studoval v Anglii a moje matka je francouzského původu. To se odráží v celém mém životním pojetí. Ještě před patnácti lety jsme pouze kopirovali evropské hry. Dnes však si už vyhováváme nové, uvědomělé obecnosti, které chápeme a kladně reagujeme na sociální a národní uvědomění našich divadelních autorů. Náš záměr je, řešit ony problémy, které s sebou nese snaha o vybudování co nejlépejšího světa. Víme, že žádná změna k lepšímu nemůže být trvalá, není-li současně doprovázena trvalou změnou v srdcích lidí. Musíme svuj lid proto vychovávat, musíme uměleckou práci přispívat k jeho sebepoznání a kulturnímu růstu.

Nicanor Parra je osmačtyřicetiletý básník, narozený v Chillán, v městečku na jihu od Santiaga de Chile. Věnoval se čtyřlétému studiu matematiky a fyziky ve Spojených státech a v Anglii, ale při tom nenustál psát básně. Dnes nčí na hlavní chilské universitě. Sám se o sobě vyjadřuje takto:

Je ve mně podivná směs přání. Někdy toužím být sociálním reformátorem. Pak bych chtěl přestat učit a přestat psát básně. V takových okamžicích se mi totiž zdá, že symboly nestačí. Ale jindy opět chci jen psát surrealistické básně. Vyjadřuji se ve všech

VYPŘÁVENÍ JÁRY KOHOUTA

Nápisy jsou úřední a neúřední. Úřední píše vrchní velení strany a neúřední píše spodní vedení lidu. V jednom pražském úřadě mají nápis: "Nebojte se říci svůj názor, když je shodný s oficiálním!" Na berlínskou zeď někdo napsal neoficiálně: Chruščov dovoli americkým generálům, aby zůstali v Berlíně, jenom pod tou podmínkou, když na evičáku budou pěstovat kukuřici pro Rusy!" — Hned vedle toho je úřední nápis: "Chodte pomalu! Utíkat zakázáno!" — A neoficiálně někdo k tomu připsal: "Na námět Zorina, napsal Ulbricht!" — V kravině byl úřední nápis: "Poctivostí rány zhojíš, tak to stojí v pravdě, víc pohojíš, víc nadojíš, víc nabereš na vidle!" — Někdy zapoklides napsal křídou na tovarnu na kola ve Strakonici: "Když kolonialismus, tak pokrokovéj!" — Učitel-Klapoklides napsal na tabuli: "Musíš pionýrem býti, pak se budeš dobře miti!" — Vy jistě víte co je klapoklides a zakoklides. Klapoklides to je ten úřední šplhoun, klapoklides, který má kladný postoj k lidové demokracii. Zapoklides je ten, který má záporný postoj k lidu. — S nápisy se může také švindlovat, jako teď Rusko koupilo v Kanadě mouku. Kdyby se to lidi v Rusku dozvěděli, že za miliony se kupuje na Západě mouka, to jsme to dopracovali tak daleko, že shnilý západ má život hladové komunisty? tak by úplně ztratili ilusi o "vítězství komunismu. Vedení strany podvádí lid opet tím, že píše azbukou naa kanadské pytle s moukou: cement. Aby nebylo vidět kam to dopracovali.

Na sekretariátě mají nápis: "Je povinností každého člověka, složit jinému!" — Někdo tam připsal: "Každý bude šikníkem!" — Do nápisů strana mluví. Slyšel jsem, že poslali jednoho výborného agitátora a ten se postavil k nápisu, na kterém bylo napsáno: "Z Prahy na západoněmecké hranice je sto šedesát osm kilometrů. Agitátor se postavil pod nápis a mluvil do té tabule tak dlouho, až zvýšil vzdálenost 168 kilometrů na 185 kilometrů. Nyní je západ dál a lidi si rozmyšlejí, aby šlapali tolik kilometrů ke hranicím v případě, že by chtěli utéci. Na sekretariátě je cedule: "Čistěte si boty!" A opravdu, lidi si čistí boty, když odchází ze sekretariátu aby tu špínu nenosili se sekretariátu ven na ulici.

U Strbského plesa je nápis: "Prosím o klid, aby bylo slyšet volání o pomoc!" — U jednoho holiče je nápis: "Zde se mluví anglicky, německy, rusky. Možná také mlčet v těchto třech jazycích!" — V Americe mají v restauraci na Cape Canaveral nápis: "Astronauté nezádejte na nás alkoholické nápoje. Nenalejeme je vám. Pamatujte, že vesmír není slinice!" — V Kasárnách na Pohorelec je nápis: "Za pár dní bude civil, Emanuel Příbýl!"

Pěkný nápis mají u Fleků: Doktorům se vyhni, lékům, každopádně přijdi k Flekům. Denně vypij deset piv, do smrti pak budeš živ.

Titul na pohádkové knížce Dlouhý. Široký a Bystrozraký změní někdo na Dlouhý, Novotný a Bystrozraký. Široký vypad!

YAROSLAV HUEBER

ADVOKÁT A NOTÁŘ

347. BAY STREET

Suite 210

Tels.: EMpire 8-5536 - 927-1196

Toronto 1

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět provádí veškerý Plumbing Heating, opravy a nové práce, pod firmou

QUALITY PLUMBING & HEATING COMPANY

Volejte LE 3-8396

možných stylech: surrealisticky, vlastenecky, socialisticky — a hlavně metaforou. Považují se jedním slovem za experimentalistu. Chce-li bych prozkoumat všechny kouty lidského snažení. Je to básník a povinností poznat síry a pak je lidem vysvětlit. Musíme se snažit přinést světlo, kde dosud byla tma.

ŠTEDRÝ DAR

TRICETĚTYRI OBRAZŮ PABLO PICASSA VĚNOVÁNO GUGGENHEIMOVU MUSEU

Zdeněk Pohorský

Ještě když pár konservativních Newyorčanů bojovalo proti plánu Frank Lloyd Wrighta postavit na newyorské páté třídě moderní museum zcela nové podoby, netušili, že se z něho stane největší atrakce pro turisty, která dokonce často v zájmu předčí nejvyšší budovu světa, Empire State Building. A tak po vzoru francouzských, ruských a československých návštěvníků, i jugoslávský prezident Tito nejprve ze všeho chtěl v New Yorku vidět Guggenheimovo museum.

Toto museum, jehož ředitelem je už několik let rodák z Československa, Tomáš Messer, má vynikající sbírky umění našeho století, hlavně abstraktních obrazů. Jeho kolekce Kandinského je jedinečná. Ale Tomáš Messer usiluje o doplnění muzejní sbírky aspoň ukázkami začátků moderního umění. Ty se ovšem těžko shánějí a jejich ceny jsou nesmírné. Teď každý muzejní kurátor Messerovi závidí, neboť naráz získal pro Guggenheimovo museum úžasnou sbírku, zachycující umělecký vývoj jednoho sta let.

Pan Justin Thannhauser z New Yorku se rozhodl věnovat po své smrti Guggenheimovo museum podstatnou část své soukromé sbírky. Jejím jádrem je třicet čtyři děl Pabla Picassa. Když si uvědomíme, že museum dosud mělo osm Picassových obrazů a čtyři jeho kresby, pochopíme, jak velký to je dar.

Najednou Guggenheimovo museum bude mít jednu z nejpůvabnějších sbírek Picassů na celém světě. Zastoupena jsou všechna

období Picassovy tvorby od konce minulého století až do roku 1960 a je mezi nimi mimo jiné i slavný portret Želkici ženy z tak zvané modré epochy. Thannhauserova sbírka, pro níž museum uvolní své dosavadní kanceláře a knihovnu až si pro knihovnu postaví novou budovu, je vedle toho skvělým přehledem vývoje moderního umění od Maneta a Renoira až k dnešku. To dosud Guggenheimovo museum chybělo. Teď bude mít několik dalších Césannů, Van Goghů, Degasů, Gauguinů a tak dále. Cena darované sbírky se odhaduje na několik milionů dolarů.

Znovu jsme si museli nad touto zprávou uvědomit iie tak zvaného kapitalismu. Místo aby ničil a zakazoval moderní umění, jako dělají vždy bez výjimky totalitní režimy, umožňuje, aby bohatí jednotlivci s vybraným vkusem shromáždili umělecké poklady, jejichž novosti se různé komise a výbory nezbytně bojí. Pan Thannhauser kupoval své zamilované malíře za pakatel, ještě když je kdekdo odmítal. Jako všichni ostatní sběratelé, nenechá si je pro sebe, ale dá je darem veřejnosti.

Ještě nikdo nevymyslel nic lepšího, než je láska a zánícení jednotlivce. Ostatně Sovětský svaz se chlubil nádhernými sbírkami soch a obrazů starších období. Kdo je nasbíral? Soukromí ruští podnikatelé. Kdežto sovětská vláda dokázala sebrat jen spoustu braku. Mohla by těch svých nesčetných Stalinů v napoleonských pozách teď užít snad jen jako terčů na střelnicích.

PODÍL SATELITŮ NA MÍROVÉM VÝVOJI

Dnešní americkou perspektivu současného světového vývoje částečně ilustruje tento kontrast:

V říjnu minulého roku Chruščov končil stavbu agresivních raketových základů na Kubě. Byl to krok k válce, a celý svět cítil, že ji nikdy nebyl blíž. Otázku nukleární války mohla zodpovědět jen Moskva: buď zastavit agresi a stáhnout se zpět, nebo přijmout následky.

Letošní říjen má jiné barvy. Jako by otevíral výhledy k slušnějšímu míru, a mnoho lidí se ani nechce bránit pocitu, že mu nikdy nebyli blíž.

Je to kontrast, ale je tu také podobnost: Otázku jak dál může opět zodpovědět v první řadě jen Moskva. Situace se změnila, odpovědnost za další vývoj zůstala, kde byla — ale jen do určité míry. Jedna vláda může vyvolat válku, ale jen mnoho zemí může přivodit mír.

Amerika se dnes ovšem v první řadě ptá, jak revise sovětské zahraniční politiky pokračuje v praxi. Americký postoj k možnostem dalšího vývoje se v posledních dnech a týdnech v zásadě nezměnil. Už před poslední serii Gromykových rozhovorů s americkým ministrem Ruskem a britským Homeem se oba západní státníci dohodli, že iniciativa pro další vývoj musí být nutně iniciativou sovětskou. Že je na Moskvě, aby ukázala v praxi, že se její metody mezinárodní akce opravdu mění.

V něčem se mění: Sovětský svaz byl ochoten podepsat smlouvu o částečném zákazu nukleárních pokusů, je ochoten přjmout zákaz nukleárního zbrojení ve vesmíru, Gromyko ve Washingtonu jednal o otevření konsultací v Chicagu a v Leningradě a o přímé letecké lince Moskva-New York. Nejen že Moskva sama má zájem o americkou pšenici, ale dovoluje také satelitním režimům, aby jednaly o dovozu amerických zemědělských výrobků.

Ale Amerika přijímá všechny tyto změny sovětského postupu s opatrností co největší. Kde sovětská politika zamíří k mírovějším vzájemným vztahům, Spojené státy dnes stejně jako i v minulosti přijímají takový vývoj se zadržlivým optimismem. Ale kde pohyb sovětské politiky vybočí z linie no-

vého kursu, nezbytně naráží na americkou ostrážitost. Ve chvíli kdy Kennedy jednal ve Washingtonu s Gromykiem o celé řadě nevyřešených problémů v sovětsko-amerických vztazích, a jednání zatím nepřinesla konkrétní výsledky, Chruščov v Moskvě hovořil o téže věci: jak by bylo dobře, a jak velmi je sovětská vláda ochotna přejít od nukleárních dohod k dohodám o křisových oblastech světa. Ale slova dnes nestačí. Spojené státy se nezaposlouchaly do Chruščovovy výzvy k míru a nepřehledly, že sovětské jednotky v téže době uzavřely západním konvojům přístup do západního Berlína. Americký zahraniční ministr Rusk si dal okamžitě zavolat sovětského velvyslance Dobrynina a odevzdal mu americký protest.

Ale tak jako Spojené státy nehdolají podléhat pocitům a atmosféram, a tak jako přesně rozlišují mezi sovětskými slovy a skutky.

Ale Amerika nejen že nehdolá podléhat pocitům a atmosféram. Nejen že bedlivě rozlišuje mezi sovětskými slovy a skutky. Současně si uvědomuje, že další mírovější vývoj mezinárodních vztahů už nemusí nutně záležet jen na dalších mírových činech Moskvě. Sovětský blok je ovšem stále blokem, režimy ve střední a východní Evropě jsou stále ještě satelitními režimy, ale přece je tu rozdíl. Zejména rozdíl v jejich schopnosti sledovat Moskvu ve všem kroku za krokem a slovo za slovem. Loni v říjnu Moskva sama mohla způsobit válku. Dnes i jiní mohou přispět k nuklidnění světové politiky — a Amerika si tudíž ještě bedlivěji než kdy v minulosti všimá vývoje v jednotlivých satelitních zemích, a politických i osobních pohybů v jejich vládním a stranickém aparátu, a samozřejmě také všech sil mimo okruh vládní mašinerie, které ovlivňují její postup.

Dnes nemůže ujít pozornosti amerického tisku ani pozornosti vlády, když Novotný je v politické tísni. Když Jiří Hochman v Kulturní tvorbě vyzývá, aby vztahy mezi západem a východem byly normalisovány, a když i Vladimír Koucký mluví podobně. I pak ovšem Spojené státy čekají, co bude následovat po slovech — ale pokud je vývoj ve Dřkoněm na st. 2.

JE NOVÁ SOVIETSKA RAKETA POKROKOM?

Peter Račkovský

Ovzdušie studenej vojny sa mení ako jasné počasie. Zatiaľ čo príroda ešte nevie diktovať, kedy má svietiť slnko a kedy majú prísť dažde, politické ovzdušie je pod výlučnou kontrolou človeka: z Moskvy môže í uprostred treskúcej zimy naraz zaviesť vlašný politický vánok, či v horúcom lete mrazivý severák. Niekdedy je to len tak — pre nič — za nič, inokedy to môže mať hlboký význam. Na to sú experti, aby uhádli, čo každá zmena veští, alebo, čo nevestí, aby vložili fakty a vycúdlili ich od prázdnych, či skoro prázdnych gest a propagačnej plevy...

Na paráde výročia bolševickej revolúcie Moskva vytiahla dosiaľ verejne neukázanú — i keď zdaleka nie neznámu — raketovú strelu, ktorá, ako sa bol pred časom vyjadril Chruščev, je vraj schopná "trabiť i muchu v oblakoch". "Reči sa hovoria a chlieb sa jie" — hovorí príslovie. A to platí viac o protibalistických strelách ako o čomkoľvek inom. Dokonca, novú raketovú strelu ani jedna sovietska úradná správa, či činiteľ neoznačujú menom "protibalistická"... A tak je otázka, aké to "muchy" vlastne vie zasiahnuť, či i také, čo letia závažnou rýchlosťou desiatky, či stovky kilometrov ponad zem, alebo jej účinnosť končí u lietadiel, i keď pri tom najmodernejších, aké bolo Powersovo lietadlo nad Sovietskym sväzom...

Protibalistické strely nie sú však vôbec novinkou. Spojené štáty, ako je notoricky známo, majú v tomto smere za sebou mnoho pokusov. Zatiaľkom tohto roku americká vláda zadala objednávku už na druhý, zdokonalený typ protibalistickej strely, zvané "Sprint". Za uplynulých 10 rokov Amerika vydala miliardu a 356 miliónov dolárov na vyvinutie obranného systému proti balistickým strelám, známeho pod menom Nike-Zeus. Na tento rok je preliminované 355 miliónov dolárov na konštrukciu zlepšených protibalistických striel typu Nike-X, potažne "Sprint". Tieto strely sa už aj vyskúšali: minulého roku systémom Nike-Zeus z Tichomorskej základne na ostrove Kwajalein sa podarilo zasiahnuť interkontinentálnu balistickú strelu, vypustenú za západného pobrežia Spojených štátov. Ba čo viac, protibalistická strela vedela pri tom rozpoznať skutočnú atomickú nálož od "kaširovanej" — fingovanej strely. A tu sme pri háčiku, na ktorom zatiaľ viazne všetko úsilie o konštrukciu účinnej protibalistickej strely v Sovietskom sväze, ale i vo Spojen-

ných štátoch. Háčik je totiž v tom, vytvoriť taký obranný systém, čo by nebol mýlený "návnadami", fingovanými strelami, — lepšie povedané, systémom, čo by rozoznal balistické strely s atomickými náložami od "prázdnych" striel, ktoré by obe nepriateľské strany vystrelovali, aby si vzájomne obranu. Takýto falošný nálož n o ť z e nepriateľ vystrelil nad územie protivníka v celých desiatkách, možno i stovkách. A medzi nimi bude jedna či niekoľko skutočných. Ako má obrana — radar — rozpoznať, ktorá strela je aká, a ktorú preto treba zasiahnuť? Dôležité je rozpoznať to v dostatočne nálož, nesená nepriateľskou raketou, vybuší menšou atomickou náložou protibalistickej strely. A to sa musí odohrať vysoko v nadzemskom priestore a ďaleko od cieľa, ku ktorému nálož smeruje... Plná nálož sa od "prázdnej" strely líši váhou. Preto len čo takéto rakety začnú klesať do vzduchového pásma, ich rýchlosť začne klesať: nápadne sa spomalí "prázdne", pretože ľahšie objekty; skutočná atomická nálož, pretože je veľmi ťažká, letí i vzduchovou vrstvou relatívne veľkou rýchlosťou. Vtip je preto, pomocou prístrojov, radaru a iných zariadení, zistiť skutočnú od "volaviek", falošných striel a mať po ruke takú fantasticky rýchlu protibalistickú raketu, čo by stačila ešte zastihnúť nepriateľskú atomickú strelu v bezpečnej vzdialenosti a tam ju zneškodniť. Práve toto má splniť americká protibalistická raketa novšieho typu, zvaná "Sprint" — "Sprinter", ako vedia športovci, je návoz pre rýchlych bežcov na krátke vzdialenosti; pre "Sprint" táto "krátká" vzdialenosť predstavuje výšku takých desať až sedemdesiat kilometrov nad zemou.

Sovietska nová raketa, i keby bola v pravde priam "protibalistická", nepredstavuje žiadny pokrok na poli obrany proti balistickým strelám, ani proti prvému typu amerického obranného systému Nike-Zeus, ktorým sa podarilo doteraz zaostreliť pokusne už celý rad rakiet počas letu. Pri tom však nemožno uprieť význam tomu, že svoju strelu Soviety považovali za potrebné ukázať práve teraz verejne na Červenom námestí v Moskve. Sotva preto, aby sa vystavovali pred Západom, najmä nie pred Spojenými štátmi. Nevdojak sa natíska, otázka, či to nemá mať účinok na Červenú Čínu a na Maotse-tunga...

— FEC

VOLEBNÍ PRÁVO 18LETÝM

750.000 NOVÝCH VOLIČU

Volební komise kanadského parlamentu, složená ze zástupců všech stran, jednomyslně doporučila, aby volební právo bylo dáno všem kanadským občanům od osmnácti let. Dnešní volební věk v Kanadě je 21 let.

Snížení volebního věku bylo slibeno liberální stranou v poslední volební kampani. Vzhledem k podpoře všech členů komise bez ohledu na politickou příslušnost lze očekávat, že předloha zákona bude schválena parlamentem.

Žádná strana si nemůže dovolit pohrýbat 750.000 voličů...

Bratislavský rozhlas nedávno kritizoval vládní opatření, které před časem zvýšilo ceny vína a pálenky. Režim se domníval, že tímto způsobem snadno a rychle zvýší příjmy státní kasy, avšak nepočítal přitom s lidmi. Čs. občané reagovali totiž na opatření tím, že si jednoduše začali pít slivovici na černo po domácku. V důsledku toho režim nejen nezvýšil své příjmy, nýbrž naopak se připravil o příjmy ve výši 23 milionů korun. Avšak ještě vážnější než tato finanční ztráta jsou škody na zdraví obyvatelstva, které tato pošelilá politika režimu vyvolala. Na černo pálená slivovice je totiž velmi často škodlivá zdraví, neboť obsahuje velké množství kyselin a přiboulin. Jenom v jednom středisku v Adamově je nyní léčeno sto dětí, které jsou úplně debilní, protože pily slivovici pálenou na černo. To jsou ztráty, vyvolané nedomyšleným státním plánováním, které jsou už neodčinitelné.

PŘÍPRAVY NA OLYMPIJSKÉ HRY

Přesto že 18. Olympijské hry se budou konat až příštího roku ve dnech 10—24 října 1964, Tokyo je ve znamení příprav už nyní. Vzhled města je zlepšován. Největším problémem je přístup ke stadionu. Staví se proto přístup ke ni dráha. Tokyo je prvním asijským městem, v němž budou uspořádány Olympijské hry. Jak známo, mělo jím být už v roce 1940, ale vzhledem k světové válce k tomu nedošlo. Tokyo čekalo plných dvacet čtyř let, aby se původní návrh uskutečnil. Japonsko je jediným asijským státem schopným uspořádat Olympijské hry a splnit všechny požadavky kladené na organizaci tak velkého podniku. Přípravy pokračují slibně. Olympijská vesnice pro 7500 atletů a trenérů se již blíží dokončení. Vyžádala si nákladů 10.000.000 dolarů. Hry v Tokyu budou pravděpodobně největšími hrami v historii. Národní stadion pojme na 100.000 diváků. Přípravné komité vydalo už 30.000.000 dolarů na přípravy. Japonská vláda uhradila asi polovinu a zbytek má být získán prodejem známek a ze vstupného. Japonská tabáková režie dala do prodeje zvláštní druh cigaret zvaný "Olympias" a výteček půjde na olympijský fond.

Velkým problémem zůstává ubytování návštěvníků Olympiády. Tokyo samo je přeplněno. Měsíc říjen, kdy se hry konají, je hlavním turistickým měsícem v Japonsku. Počítá se, že přijede na 20.000 diváků ze zahraničí. Nejnovější hotel Hilton, mající 450 pokojů, musí odmítnout přes tisíc zájemců. Dostává se však obrovský hotel o 1300 pokojích a vedle toho několik menších, které budou dohotoveny příštím rokem. Jinak všechny hotely v Tokyu a okolí, jsou jamluveny pro Olympijské hry už nyní. Přijímají se však rezervace, pro případ, že by někdo pokoj odfekl. Pokoje musí být zamluveny pro celou dobu her (dva týdny) a musí být okamžitě zaplacená záloha padesáti procent. Zbytek sumy má být doplacen do 31. července. Listky v zahraničí jsou prodávány prostřednictvím kanceláří schválených pouze Olympijským výhorem. Listky mohou být opět prodány jen těm osobám, které mají potvrzení o zamluveném ubytování.

THE CANADA FAIR EMPLOYMENT PRACTICES ACT

ZAKAZUJE

DISKRIMINACI V ZAMĚSTNÁNÍ

ÚČELEM AKTU je ochraňovat zaměstnance proti diskriminaci v zaměstnání a členství v uniích, na podkladě rasy, náboženství barvy a národnosti.

AKT SE VZTAHUJE na zaměstnavatele v podnicích pod federálním zákonodárstvím a na unie reprezentující osoby zde zaměstnané. Tyto podniky zahrnují nákladní dopravu, navigaci, železniční dopravu, průplavy, telegrafy, letiště: leteckou dopravu: federální korunní korporace, banky, rádiové a televizní vysílání a též podniky, které slouží k prospěchu Kanady a jsou mimo exklusivní pravomoc provinciálního zákonodárství.

AKT ZAKAZUJE zaměstnavateli odmítnouti zaměstnání osobě nebo diskriminovat zaměstnance na podkladě jeho rasy, náboženství, barvy nebo národnosti.

ZAMĚSTNAVATELI se též zakazuje používat zaměstnavatelských gentur, které praktikují tuto diskriminaci nebo uveřejňují inseráty, které jsou diskriminační nebo užívají diskriminačních otázek, písemných nebo ústních, ve spojení s aplikací o zaměstnání.

AKT TĚŽ ZAKAZUJE diskriminaci v odborových uniích vzhledem k členství nebo zaměstnání v uniích na podkladě rasy, náboženství, pleti nebo národnosti.

OSOBY, které podávají stížnost na podkladě ustanovení tohoto aktu nebo dávají evidenci nebo jakoukoli pomoc při řízení podle aktu, jsou chráněny před odvetnou akcí namířenou proti nim.

Některé provincie mají též "Fair Employment Practices Laws" nebo podobné zákony, jako doplněk k federálnímu zákonodárství které ochraňují zaměstnance před diskriminací v zaměstnání. Provincie, v kterých takové zákony existují jsou: Ontario, Manitoba, Saskatchewan, New Brunswick, Nova Scotia a British Columbia.

ZADOSTI PODLE AKTU MUSÍ BÝTI PODÁNÝ PÍSEMNĚ NA:

DIRECTOR OF INDUSTRIAL RELATIONS,

DEPARTMENT OF LABOUR, OTTAWA

ALLAN J. Mac EACHEEN
Minister

GEORGE V. HAYTHORE
Deputy minister

Ušetřte na nábytku,
edyž nakoupíte přímo v továrně
UNITED FURNITURE FACTORIES
Showrooms
611 KING ST. W. - EM. 8-7316
Stereo HI-FI importujeme přímo
z Německa
3 POKOJE \$ 159.00

ČESKÁ CUKRÁRNA
V HAMILTONU
doporučuje
všechné dorty
mandlové a ořechové,
české punchové dorty
a výborné zkušky

JOE'S
BAKERY & COFFEE SHOP
818 KING ST. E. - JA 9-3223
Navštivte naši kavárnu!

\$ 150.—
SLEVA NA VÝLETNÍ
LETENKU
AIR & OCEAN
TRAVEL CENTRE LTD.—
1 ADELAIDE ST. E.,
(roh Yonge St.)
TORONTO
EM 3-8888 (4 linky)
KAREL BUZEK,
Notář.

L. LUNSKÝ, OPTIK
Prohlídky očí • Zhotovení brýlí
Prvotřídní kvalita
Hovorné český
470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

Bohoslužby v rodném jazyce
se konají každou neděli o
11. hod. ráno v čs. baptistickém kostele na 1624 Queen Street West.
Zpívá pěvecký sbor.
Každý srdečně zván.
Rev. J. Novák, Tel. 762-5960

EVROPSKÁ LÉKÁRNA
posílá
LÉKY DO ČSSR
Rychlé a přesné dodání
HILARY'S DRUG STORE
344 BATHURST ST.
TORONTO
Tel.: EMpire 8-1059

PROCK INSURANCE AGENCY

124 PANDORA CIRCLE
SCARBORO, ONT.
AXminster 3-7916
AUTO - POZAR - BONDY
Dopravní a všeobecné pojištění
Výhodnější a levnější podmínky
Auto - financování

NOVÉ KOZICHY
NA MÍRU PŘE-
MODELOVÁNÍ
Zboží se zárukou
Odborné opravy
FRANK PECH
228 KING ST. E., HAMILTON,
Ontario Tel.: JA. 2-8926

ELEKTRONKY PRŮVODCI SLEPCŮ

Dr. Bradáč

Od nepaměti užívají slepci při chůzi hole nebo cvičených psů. Vyzkumníci amerického letectva však nyní přišli na nápad, jak slepčům pomoci a aspoň částečně jim nahradit zrak s pomocí elektronek. Tentokrát hlavní slovo neměli lékaři, ale fyzikové.

Ti sestavili malý přístroj, který se podobá v podstatě miniaturnímu radaru. Dá se zamontovat do držadla hole, může být připevněn kdekoli na hlavě, třebas i v uchu. Nebo se dá přístroj umístit také na zápěstí jako náramkové hodinky. Tento elektronkový přístroj je supersensitivní na všechny paprsky, které se odrážejí od předmětů. Jakmile přístroj zachytí paprsek, určitým způsobem začne vibrovat — a tyto vibrace se automaticky přenášejí na slepčovu kůži. Děje se tak s pomocí čtyř drátků, které si slepec upevní na prstech. Každý přednět, jeho tvar, barva i zorný úhel, způsobuje jiné vibrace, které se slepec rychle naučí rozeznávat. Drží-li na příklad slepec přístroj zamontovaný do držadla slepecké hole, a udělá-li malý krok kolem sebe touto holi, zachytí okamžitě přesnou situaci, v jaké se nalézá; jak daleko jsou od něho předměty, jaký mají tvar, kde jsou nebezpečné hrany, jak

jsou předměty vysoké, jaký je druh povrchu blízkého předmětu... a tak dále. Přístroj je tak citlivý, že zachytí různým druhem vibrací i barvu kravaty na bílé košili člověka, který jde proti slepci.

Jak bylo řečeno — každý druh předmětu nebo každý tvar a každá barva vydává jiný signál, který si slepec brzy osvojí. Jediné nače nesmí slepec zapomenout je to, že čas od času musí přístrojem opsat kruh, aby dostal do zorného pole přístroje terén, po němž se pohybuje. Přístroj se kromě toho dá nařídít na široký zorný úhel při cestě po ulici nebo na úzký zorný úhel při pohybech v uzavřeném bytě.

Fyzikové výzkumného ústavu amerického letectva zkoušejí již delší dobu tento svůj vynález na kamarádovi, na inženýrovi, který přišel nešťastnou náhodou o zrak. Fyzikové jsou přesvědčeni, že nácvik s používáním elektronického přístroje nebude trvat déle než tři měsíce a že přístroj bude ještě zdokonalen na základě zkušeností prvního uživatele, onoho slepého inženýra, o němž jsem právě mluvil. Jestliže se přístroj osvědčí na sto procent bude dán k dispozici organizacím a ústavům, pečujícím o slepce.